

Spara vatten-Övergödningen som en resurs Dynestadsjön
- Hur mår Loftaån? - Film om Loftaån- Vattensamordningen
fortsätter 2022 och 2023- Tre fokusområden - Ren Ostkust

TEMA VATTEN

En vuxen ko behöver dricka ca 100 liter vatten per dag - unddjur dricker hälften så mycket

Spara Vatten

Spara vatten är ett projekt som bedrivs under 2021 inom Miljösamverkan Sydost. Bakgrunden är att klimatprognoserna flaggar för ett torrare klimat i vår region och att industrin står för omkring 50% av sötvattenanvändningen.

Målet är att åstadkomma effektiv vattenanvändning och öka kunskapen hos företag och tillsynsmyndigheter. Frågor om hur företagen påverkats av torra eller skyfall ingår. Den främsta målgruppen är industrier men vissa frågeställningar är även lämpliga vid tillsyn på djurhållande lantbruk. De större företagen med stor vattenförbrukning ser en vinning både för miljön och ekonomin. Mindre företag har inte riktigt samma tid och resurser. Deras vattenörbrukning är oftast också mindre. Lantbruk med djur har i de allra flesta fall eget vatten och är väldigt beroende av bra vatten i tillräcklig mängd, då den absolut största delen av förbrukningen går åt som dricksvatten till djuren. Det är därmed också svårt att spara på vatten. Underhåll och service av vattensystemen har hög prioritet och de flesta har någon alternativ vattenförsörjning om vattentillgången skulle sina.

För lantbruken är påverkan av torra ytterst märkbar. Torra leder till sämre skördar, vilket snabbt kan leda till foder- och halmbrist. I en kommun som Västervik, med brist på odlingsbar mark, blir problemen extra påtagliga för lantbruksföretagen. Vid torra måste ofta foder och halm därför köpas från andra lantbruk eller importeras. Brister leder också till att priserna kan bli höga.

Kontakt: Christer Hermansson
christer.hermansson@vastervik.se

Kalendarium 2021 - 2022

1 juni	Tema Vatten
3 juni	Kustvattenkommitténs årsmöte
26-28 oktober	LEVA-nätverkets möte Västervik
2 november	Tema Vatten
11 januari	Tema Vatten

Vad vore vi utan vatten?

Bevattning av jordbruksmark med näringrikt Dynestads-vatten

Övergödningen som en resurs - Dynestadsjön

Mellan åren 2018 till 2020 har Sveriges Lantbruksuniversitet gjort en utvärdering av de insatser som hittills genomförts för att restaurera den kraftigt övergödda havsviken längst in i Gamlebyviken; Dynestadsjön. Utvärderingen är finansierad av Havs- och vattenmyndigheten.

Restaureringsarbetet innebär att näringsrikt bottenvatten från Dynestadsjön pumpas upp och återcirkuleras till angränsande jordbruksmarker. Pumpningen innebär att syrerikt yt-vatten strömmar ned till de syrefria och döda bottarna. Genom bevattningen skapas ett kretslopp där man delvis ersätter konstgödsel med den växtnäring som finns i vattnet.

Totalt har 180 000 m³ näringsrikt vatten pumpats upp under perioden 2018-2020. 3 670 kg kväve och 367 kg fosfor har återförts som gödning till grödor på åkermarken vid de närliggande gårdarna Valstad, Nygård och Dvärgstad.

De analyser som genomförts visar att syrehaltarna i Dynestadsjöns bottenvatten har ökat, och att näringsläckaget till Gamlebyviken har minskat. Samtidigt har kunskapen om hur bevattning med bräckt vatten kan påverka skörd och markens långsiktiga bördighet ökat.

Det är möjligt att minska kväve och fosfor i Dynestadsjön genom att pumpa upp bottenvattnet till åkermarken och att det går att öka syrehalten i bottenvattnet. De långsiktiga effekterna behöver dock studeras ytterligare för att verkligen styrka de positiva effekterna.

Syrehalten i sjön har mätts under 5 år, år 2016 till 2020. Tidigare har syrehaltarna legat mellan 0 till 3 mg/l nedanför 3 meters djup. Förbättringar har observeras under åren 2019 och 2020. I slutet på år 2020 var syrehalten över 3 mg/l ned till 9 meters djup.

Utvärderingen visar också att bevattningsåtgärderna kan ge ökad skörd, både kvantitativt och kvalitativt. Det har under mätperioden inte observerats någon negativ påverkan på växterna. Hur marken påverkas på längre sikt behöver enligt Sveriges Lantbruksuniversitet undersökas ytterligare. Fortsatta mätningar behövs för att vetenskapligt bekräfta förändringar.

Kontakt: Dennis Wiström
dennis.wistrom@vastervik.se

Bevattnade fält

Anläggande av kalkfilterdiken och minivåtmarker i anslutning till Loftaån

Hur mår Loftaån?

Under 2018-2020 har ett antal åtgärder för minskad övergödning via Loftaån till Gudingen. Loftaåns delavrinningsområde myndar i Gudingen.

I samverkan med markägarna och lantbrukarna kring Loftaån har:

- 837 ha åkerareal markkarterats,
- 374 ha åkermark strukturkalkats,
- 31 ha kalkfilterdiken anlagts
- 28 minivåtmarker anlagts.

Beräkningar visar på en minskning av kväveläcket med 4 300 kg/år och fosforläcket med 380 kg/år till Loftaån och havsviken Gudingen. Provtagning i Loftaån visar på en nedåtgående trend av näringsämnen och större effekt förväntas inom några år.

Åtgärderna ger också positiva effekter i form av ökad produktion på åkrarna, anpassning till ett förändrat klimat med mer varierad nederbörd och en ökad biologisk mångfald. Loftaslätterns jordbruksområden fortsätter vara högt prioriterat för åtgärder och under 2021 slutförs en hel del åtgärder under ett annat projekt.

Statliga LOVA-bidrag har växlats upp med EU-medel via Leader Kustlandet vilket har gjort att fler åtgärder kunnat genomföras och att information om lämpliga åtgärder och arbetsmetod kunnat spridas både lokalt i våra trakter och i övriga Sverige och runt hela Östersjön.

Kontakt: Dennis Wiström
dennis.wistrom@vastervik.se

Vattensamordningen fortätter 2022 och 2023

Det är nu klart att Västerviks kommun får ekonomiskt stöd under 2022 och 2023 för fortsatt åtgärdssamordning inom vattenmiljöområdet.

Tidigare LEVA-stödet övergår från och med 2022 till LOVA-bidrag via länsstyrelsen i Kalmar län. Även i fortsättningen ska arbete med övergödning prioriteras. Rådgivningen och samordningen har stor betydelse för att kommunen ska kunna fortsätta att driva offensiva vattenmiljöprojekt i det höga tempo vi gjort de senaste åren.

Kontakt: Anders Fröberg:
anders.froberg@vastervik.se

Film om Loftaån

Västerviks kommun har tillsammans med naturum Västervik tagit fram en ny film om Loftaån. I filmen beskrivs de åtgärder som genomförts för att minska näringsbelastningen i området. Dessutom intervjuas markägare som medverkat i projektet. Filmen finns att se på kommunens hemsida. Länk till filmen:

<https://www.vastervik.se/Trafik-och-infrastruktur/Samhallsutveckling-och-planering/Hallbar-utveckling/Miljomal/god-status-i-vara-vattenmiljoer/miljoprojekt/Loftaan/>

Vattenprovtagning i Storån

Ren Ostkust

Projekt *Ren Ostkust* som tidigare kallades *Strandstädarkartan* syftar till att minska mängderna marint skräp. Det finns många olika källor till det marina skräpet oftast har det sitt ursprung från land.

Ren Ostkust är en digital, interaktiv karta som är till hjälp för att planera och kommunicera städinsatser längs Östersjökusten. Ren Ostkust - kartan främjar och underlättar städinsatser för frivilliga, entreprenörer och kommuner. Projektet omfattas av Kalmar läns kustkommuner samt Valdemarsvik och Söderköping och finansieras av naturvårdsverket. Genom appen "Ren Ostkust" som kan laddas ner via Google Play/App Store kan man lägga in olika markeringar beroende på åtgärd. Kartan finns även på kommunens hemsida.

Kontakt: Maria Kappling
naturum Västervik
maria.kappling@vastervik.se
www.vastervik.se/strandstadarkartan

Tre fokusområden

I maj 2021 beviljades kommunen 3 500 000 kronor i bidrag till näringsreducerande åtgärder, som strukturkalkning och filterdiken i tre fokusområden Storån, Kyrksjön samt i anslutning till sjön Yxern.

Projektet ska pågå till och med 2023 och utgår från prioriteringar i kommunens Lokala Åtgärdsplan för minskad övergödning. Insatserna från markägarna är frivilliga och det handlar om att hitta lösningar anpassade till lokala förhållanden. Rätt åtgärd på rätt plats enligt Västerviksmetoden. Dialoger har skett med markägare om dagens förhållanden och möjliga åtgärder.

Kontakt: Dennis Wiström
dennis.wistrom@vastervik.se

Kartutdrag från Ren Ostkust

Tema Vatten

Tema Vatten är ett sektorsövergripande organ för vattenfrågor inom kommunen och kopplar samman kommunens olika roller (myndighet, utveckling, vattenrening, etc.) I Tema Vatten ingår förtroendevalda i presidierna i kommunstyrelsen, miljö- och byggnadskontoret samt styrelsen för det kommunala bolaget Västervik Miljö & Energi AB tillsammans med chefer och projektledare för kommunala vattenprojekt. Främst är det strategiska frågor knutna till miljömålet Minskad Övergödning som behandlas.

Kontakt: Anders Fröberg, Västerviks kommun
anders.froberg@vastervik.se